

Dosarul nr. 1reab-1/22

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

07 februarie 2022

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit în următoarea componență:

Președinte

Nadejda Toma

Judecători

Liliana Catan

Iurie Diaconu

Ghenadie Plămădeală

Victor Boico

judecând în ședință fără citarea părților recursul în anulare declarat de Adjunctul Procurorului General interimar, Dimitraș Marcel, prin care se solicită casarea sentinței Tribunalului Militar al Diviziei nr. 9 de pușcași în rezervă a or. Breansk din 09 octombrie 1944, în cauza penală privindu-l pe,

Gherțevoi Ivan XXXXX, născut în anul XXXXX, originar și locuitor la data examinării cauzei în XXXXX.

Asupra recursului în anulare, în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit,-

c o n s t a t ă :

1. Prin sentința Tribunalului Militar al Diviziei nr. 9 de pușcași în rezervă a or. Breansk din 09 octombrie 1944, Gherțevoi Ivan a fost condamnat în baza art. 58-1 lit. a) Cod penal al RSFSR, la pedeapsa de 10 ani privațiune de libertate, în lagăr de corectare prin muncă, cu interdicții în drepturi pe un termen de 5 ani, cu confiscarea averii personale.

2. Potrivit sentinței, Gherțevoi Ivan a fost declarat vinovat și condamnat pentru faptul că, locuind în XXXXX, teritoriu temporar ocupat de către trupele militare germano-române, fiind simpatizant al acestora în luna iulie 1941, benevol a acceptat slujba de polițist-jandarm al localității, unde a activat până în martie 1944, când satul a fost eliberat de forțele Armatei Roșii. În funcția deținută acesta, fiind remunerat lunar cu câte 80 kg de grăunțe, executa întocmai indicațiile autorităților române, toată roada adunată de localnici de pe câmpurile localității împreună cu agentul financiar, primarul, jandarmul-șef, adică cu superiorii săi au expediat-o pentru armata română în România. La fel, cu participarea sa activă, aduna de la consăteni animale pentru armata română cât și lâna tunsă de la animale, haine călduroase, produse alimentare, dintre care unele bunuri Gherțevoi Ivan le lăsa pentru dânsul. Astfel, a trimis în România aproximativ 12-15 capete de cai, vaci, porci, de la Tundrica A., Coman C, Elicova P., Revuc V ș.a.

Tot, el, la indicația autorităților române, obliga populația din sat să plece și să participe gratis la munci silnice în România pentru deplasarea mai rapidă a soldaților români, iar persoanele care refuzau să muncească erau bătute. Spre exemplu, numai în 1943 a trimis 30 persoane la munci în România, printre care: pe Cramar Vasile, Rodinovici, Hoșcevoi V., Coman C., Voloșciuc I., Robuleț M., ș.a. Apoi, a participat împreună cu jandarmul-șef la maltratarea lui Fuga S., care a întârziat la lucru, și nu a plătit amenda, iar pe Velinciuc E. l-a deposedat de hainele calde. Pe cet. Reaboi Zahar, care a lucrat ca președinte al Sovietului sătesc la indicația jandarmului-șef l-a ținut de picioare, când acesta era bătut de starosta satului din motiv că a adus calul la primărie pentru a-l transmite acestora cu funie, în loc de hățurile din piele, după care au făcut și percheziție acasă la Reaboi Z., de unde au ridicat portrete ale conducătorilor comuniști, literatură sovietică, alte bunuri materiale, inclusiv și pantalonii acestuia-galife din lână. După care, le-a încărcat într-o saie și le-a dus acasă la sine, iar pe Reaboi Z. l-a dus la jandarmerie. La fel, îndeplinind ordinele superiorilor români, din intenții ostile față de puterea sovietică făcea agitație antisovietică printre consăteni, clevea puterea sovietică și Armata roșie, dar lăuda orânduirea românească, iar printre consăteni a răspândit informații defăimătoare și mincinoase despre comuniști și colhozuri, despre Armata sovietică, care imediat va fi învinsă.

3. La 04 ianuarie 2022, Adjunctul Procurorului General interimar, Dimitraș Marcel, a declarat recurs în anulare invocând temeiul prevăzut de art. 452 alin. (1), 453 alin. (1) Cod de procedură penală, prin care a solicitat casarea sentinței Tribunalului Militar al Diviziei nr. 9 de pușcași în rezervă a or. Breansk din 09 octombrie 1944 în privința lui Gherțevoi Ivan cu încetarea procesului penal și reabilitarea acestuia.

În argumentarea recursului în anulare recurentul a indicat:

- potrivit prevederilor art. 453 alin. (1) Cod de procedură penală hotărârile irevocabile pot fi atacate cu recurs în anulare în scopul reparării erorilor de drept comise la judecarea cauzei, în cazul în care un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente a afectat hotărârea pronunțată;

- a fost încălcat dreptul la un proces echitabil, ceea ce conform art. 6 pct. 44) Cod de procedură penală reprezintă un viciu fundamental admis în cadrul examinării precedente a cazului, ceea ce în mod direct afectează decizia adoptată;

- probele administrate în cauza dată nu sunt suficiente pentru calificarea acțiunilor lui Gherțevoi Ivan în infracțiunea prevăzută de art. 58-1 lit. a) Cod penal al RSFSR;

- sentința de condamnare a fost pronunțată de instanța de judecată doar în baza declarațiilor depuse de inculpat, fără a fi cercetate și alte probe;

- instanța de judecată a încălcat în mod flagrant dreptul inculpatului la apărare, examinând cauza penală în lipsa apărătorului, a cărui participare în cazul dat era obligatorie;

- hotărârea judecătorească în cauză urmează a fi casată cu încetarea procesului penal în privința lui Gherțevoi Ivan, în temeiul art. 391 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, în legătură cu prezența circumstanțelor care exclud tragerea inculpatului la răspundere penală.

4. Judecând recursul în anulare în baza materialelor din dosar și a motivelor invocate, Colegiul penal concluzionează că acesta urmează a fi admis din următoarele considerente.

Hotărârile irevocabile de condamnare pot fi atacate cu recurs în anulare în scopul reparării erorilor de drept comise la judecarea cauzei, numai în cazurile prevăzute de art. 453 alin. (1) Cod de procedură penală, în scopul reparării erorilor de drept comise la judecarea cauzei, în cazul în care un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente a afectat hotărârea atacată.

Cauza în privința lui Gherțevoi Ivan a fost judecată fără apărător, participarea căruia era obligatorie în situația în care el era învinuit de trădare de patrie – infracțiune gravă, deci i-a fost încălcat dreptul la apărare.

Din conținutul sentinței rezultă că Gherțevoi Ivan a fost judecat pentru „trădare de patrie” fără a fi indicate careva probe ce ar fi confirmat vinovăția lui.

Erorile menționate instanța de recurs le apreciază drept viciu fundamental în cadrul procedurii precedente care a afectat hotărârea atacată și care servește drept temei de casare a sentinței în cauză.

Totodată, art. 3 pct. a) din **Legea privind reabilitarea victimelor represiunilor politice** din 08 decembrie 1992 (cu modificările ulterioare), prevede, că urmează a fi declarate nevinovate și reabilite în fața societății și reintegrate în drepturi, indiferent de locul de trai în prezent, toate persoanele care, în perioada dintre 7 noiembrie 1917 și 23 iunie 1990, au fost supuse represiunilor politice pe teritoriul actualei Republici Moldova, precum și cetățenii Republicii Moldova, supuși represiunii politice pe teritoriul altui stat, condamnate pentru „trădare de patrie”, "răspândirea unor scorniri calomnioase ce discreditează orânduirea sovietică de stat și obștească", pentru alte "crime de stat", pentru "încălcarea legilor și regulilor cu privire la separarea bisericii de stat și a școlii de biserică", "atentarea sub formă de îndeplinire a ritualurilor religioase la persoana și la drepturile cetățenilor", de aceea Gherțevoi Ivan, fiind condamnat pentru ” trădare de patrie” urmează a fi declarați nevinovați și reabilitați în fața societății cu reintegrarea în drepturi.

Reieșind din cele expuse și conducându-se de prevederile art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. b) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit găsește prezente în speța dată motive întemeiate de a interveni în hotărârea judecătorească irevocabilă de condamnare a lui Gherțevoi Ivan, cu casarea acesteia, încetarea procesului penal și reabilitarea acestuia.

5. În conformitate cu prevederile art. 457, 435 alin. (1) pct. 2) lit. b) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

d e c i d e :

Admite recursul în anulare declarat de Adjunctul Procurorului General interimar, Dimitraș Marcel, casează total sentința Tribunalului Militar al Diviziei nr. 9 de pușcași în rezervă a or. Breansk din 09 octombrie 1944, în cauza penală în privința lui Gherțevoi Ivan, cu încetarea procesului penal și reabilitarea acestuia.

Decizia este irevocabilă, publicată integral la 07 februarie 2022.

Președinte:

Nadejda Toma

Judecători:

Liliana Catan

Iurie Diaconu

Ghenadie Plămădeală

Victor Boico